

כניסת שבת: 17:30

יציאת השבת: 18:31

לדעת ר"ת: 19:07

אורי וישעי

העלון מוקדש לע"נ מרת יולנדה סבן בת מרים ז"ל נלב"ע ו' בניסן התשמ"ט

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים זי"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א
עורך: אלון ארביב ס"ט הערות ניתן לשגר לת"ד 613 נתניה-050-4136465 או בדוא"ל: alon@shtaygen.co.il

עמרת פז

השבת נתחיל בס"ד את הספר השלישי שבתורתנו הקדושה, ועל המילה הראשונה בפרשתנו נכתבו תלי תלים של ביאורים והסברים במדרשי חז"ל למה נכתבה המילה "ויקרא" באלף זעירא.

מצינו בפירושו של רבנו בעל הטורים שמבאר מדוע נכתבה האות האל"ף של ויקרא זעירא, הטעם, שמשה רבנו ע"ה לא רצה לכתוב "ויקרא" אלא "ויקר" כדרך שנאמר אצל בלעם הרשע "ויקר אלקים אל בלעם" (במדבר כג, ד), דהיינו משה רבנו ע"ה ביקש שתכתב אלף זעירא וזאת בענוותנותו הגדולה, שכביכול נראה לו ה"ת במקרה, להבדיל, כמו שנתגלה אצל אותו רשע (בלעם).

אם נתבונן בפירוש המילה "ויקר" שנאמרה אצל בלעם הרשע, מתגלה לנו פירוש קצת שונה מבעל הטורים שהמילה "ויקר" הינה "מקרה"! דהיינו שבמקרה נתגלה ה"ת לבלעם ואף, לכאורה, למשה רבנו ע"ה.

רש"י בפרשתנו, לכאורה, אינו דורש את האלף זעירא שבמילת "ויקרא" אלא מבאר את תחילת הפסוק "ויקרא אל משה" וז"ל: "לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים קדמה קריאה לשון חבה לשון שמלאכי השרת משתמשין בו שנאמר וקרא זה אל זה, אבל לנביאי אומות העולם נגלה אליהן בלשון עראי וטומאה שנאמר ויקר אלקים אל בלעם". ע"כ.

עם נעיין בפירוש רש"י בפרשת בלק "ויקר אלקים אל בלעם" (במדבר כג, ד), המילה "ויקר" - לשון עראי, לשון גנאי, לשון טומאת קרי כלומר בקושי ובבזיון ולא היה נגלה עליו ביום אלא בשביל להראות חבתן של ישראל. ע"כ. ופרש"י זה אומר דרשני, דרש"י הביא בפרשת בלק ג' פירושים למילה "ויקר", ואילו בפרשתנו הביא ב' פירושים שהם עראי וטומאה, ובודאי יש לדרוש בכך בס"ד, מדוע לא הוסיף רש"י לשון "גנאי" גם בפירושו בפרשתנו, ויקרא, וכי בלעם "יעלב" מתוספת או הפחתה של "תוארו"?

תוה"ק מלמדת אותנו יסוד עצום בענוה, משה רבנו שמע את הקול מדבר אליו, דוקא. ידועה הגמרא במסכת יומא (ד): המדבר מעניינינו בנוגע לדרך ארץ, וז"ל: "ויקרא אל משה וידבר, למה הקדים קריאה לדיבור, לימדה תורה דרך ארץ שלא יאמר אדם דבר לחברו אלא א"כ קורהו". משה רבנו שמע את הקול וחשב שהקריאה באה מהי"ת באה אליו "במקרה", להבדיל כמו אצל בלעם הרשע, לכן באה התורה והדגישה למשה רבנו פרק בדרך ארץ דקודם יקרא האדם לחברו ולאחר מכן יבקש אשר על לבו. דאילו אצל אותו רשע, נתגלה ה' בדרך מקרה, בלא "התראה" בשביל לעצור את אותו רשע ממיזמתו הזדונית בקללו את שונאי ישראל.

הבל פה שאין בו חטא

אמר רבי יהודה בוא וראה כמה חביבין תינוקות לפני הקב"ה. גלתה סנהדרין ולא גלתה שכינה עמהם, וכיון שגלו תינוקות גלתה שכינה עמהם. הדא הוא דכתיב (איכה א, ג) "עולליה הלכו שבי לפני צר" (מדרש איכה פ"א, ה).

ספר ויקרא עוסק בחלקו הגדול בדיני הטהרה וזו הסיבה שדווקא בו מתחילים ללמוד עם תינוקות של בית רבן, כיוון שעל הבל פיהם העולם קיים. לימוד התורה ושמירת ענייני הטהרה הם מן הדברים המקיימים את העולם.

ישנה סיבה נוספת לכך, והיא, עפ"י דברי הגמרא בשבת (קיט) המבהירה את חשיבות לימוד חומש זה עם תינוקות של בית רבן. "אמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל תינוקות של בית רבן. אמר לי ה רב פפא לאבבי דידי ודיך מאי? (וכי תורתך ותורתך לא ראויים להעמיד את העולם?) אמר ליה אינו דומה הבל שיש בו חטא להבל שאין בו חטא.

אם נעמיד את האמוראים הקדושים צדיקי עליון אלו שמפיהם אנו חיים מול תינוקות של בית רבן, ראה לנו ממבט ראשון כי אין להשוות כלל בין הדברים, לימודם של אותם גדולים יעלה לכאורה עשרת מונים ויותר על לימודם של התינוקות אם כן, איך בכלל ניתן להשוות עשרות שנים של לימוד התורה יומם ולילה, תוך קיום מצוות "והגית בו יומם ולילה" כהלכתה, אלפי שעות של ביטול שינה כדי ליזכות בעוד רגע של תורה, לעומת תינוקות של בית רבן זאטוטים, שספק רב אם מבינים הם את היוצא מפיהם. והנה, לא רק שמשותווים הם לאמוראים אלא אף מתעלים עליהם, כל עומק תבונתם וידיעותיהם של האמוראים לא עומד מול אותם תינוקות ובכל זאת נשמה ללא חטא יש בכוחה להפוך אלמוות כל התדרדרותו של הבן בעתיד תיזקף לאשמת הוריו!

אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם.. " (ויקרא ד, ג)

וברש"י: אשמת העם הוא זה, ובפרשה שאחר כן: אשר נשיא יחטא, וברש"י אשר הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו ק"ו שמתחרט על זדונותיו. ולכאורה מה ההבדל בין הנשיא שהודאתו על חטא שוגג נדרש לשבח לבין כהן המשיח שלא נדרש לשבח.

ונראה שההסבר: שהכהן המשיח המורה הלכות לציבור "יורו משפטך ליעקב", כאשר הוא חוטא, יהיו בציבור שיאמרו מזיד הוא ומה ימשיכו ויאמרו אם המורה הוראות מקל מקצת במצות אני אקל קצת יותר, וכפי שידוד בשם הג"ר ישראל מסלנט זצ"ל שיהודי הלומד פחות טוב בישיבה בליטא גורם שיהודי בפריס ישא גויה, שתלמיד חכם המזלזל גורם לשרשרת רפיון, ועל כן הכהן המשיח לא נדרש לזכות למרות הודאתו, מעין מה שאמרו אחד שוגג ואחד מזיד בחילול השם, אבל הנשיא שאין תפקידו ללמד תורה והלכות לעם, ותפקידו אינו להדריך את העם, אמנם רק לכאורה, ואם הוא מודה על השגגתו, שהוא גם כביכול אינו טועה וגם בדרך כלל לא מצפים ממנו להיות תלמיד חכם ולא שואלים עליו שאלות, ממנו ילמדו רבים מוסר, ועל כן נדרש לטובה "אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב".

ברכה והצלחה למשפחת שחר הי"ו, וזיווג הגון וכשר למרת קלי בת שרונה
וד"ת לע"נ אביהם היקר באדם ר' יצחק בן קלה ז"ל

הליכות מלכי

הכשרת הבית לפסח

(א) ארונות מטבח-ניקיון יסודי עד כמה שאפשר. ואם לא משתמשים, אפשר גם לסגור ולסמוך על המכירה.

(ב) השיש של המטבח- יש לנקות את השיש היטב בכל הפינות והסדקים. יש לערות מים רותחים מכלי ראשון בעודם מבעבעים, וניתן להשתמש בשיש בפסח, אולם, יש שמחמירין ועוטפים את השיש בנייר אלומיניום וכו'.

(ג) הכיור - יש לנקות באופן יסודי את הכיור משאריות החמץ. ובפרט במקום החיבור לשיש, ובאם יש נקבים יש לדאוג לסתמם בחומרים הנחוצים (סילקון וכו'). ולאחר הניקוי הכשרו בעירו מים רותחים כדין השיש. ויש שמחמירין להניח כיור פלסטיק מיוחד לפסח.

(ד) כיור מנירוסטה - ינקה אותו היטב ואח"כ יערה עליו מים רותחים מכלי ראשון, ודיו.

(ה) מסננת הכיור, יש לנקותה היטב ולהגעילה, אולם יש להחמיר ולהחליף הרשת ולקנות רשת מיוחדת לפסח.

(ו) מקרר ומקפיא - יש לנקות באופן יסודי. יש הנוהגים לכסות בנייר.

(ז) כיריים - יש לנקות תחילה היטב בחומרים חריפים ומפגמים. ולאחר מכן יש ללבוש בליבון קל את מסגרות המתכת (חצובות), עליהן עומדים הסירים מכל צדדיהן. ויש שנהגו לכסותן ברדיד אלומיניום. על המשטח יש לערות מים רותחים מכלי ראשון. ויש שמחמירין לכסות את מקום מעמד הסירים והמשטח ברדיד אלומיניום לכל ימי החג.

(ח) תנור אפיה- כלל נקוט, אין להשתמש בתנור 24 שעות לפני ההכשרה. יש לנקות את פנים התנור היטב בחומרים חריפים המיועדים לכך. אחר כך יש להסיק את התנור למשך כשעה, בדרגת החום המרבי. אולם, הרוצה להשתמש בתנור לאחר הכשרו ימתין תחילה שיצטנן התנור מהחום של ההכשר ואח"כ ישתמש בו לצורכי הפסח. אולם, למנהג האשכנזים: יש המסתייגים מהכשרת תנור לפסח, ובפסח אינם משתמשים כלל בתנור. דין הטורבו-גל כדין התנור. לענין התבניות יש להחמיר ולא להכשירם בליבון מכיון שעל ידי הכשרם תבניות אלו יתקלקלו, ולפיכך, ראוי להשתמש בתבניות חדשות או תבניות המיוחדות לפסח.

(ט) מיקרוגל - לאחר ניקיון יסודי מרתחים במיקרוגל מים המעורבים בסבון בכלי כשר לפסח עד לדרגת החום המרבית. את מגש הזכוכית יש לנקות היטב, ולמנהג האשכנזים המחמירים בזכוכית יש להגעילה כדין כלי בישול מזכוכית. אולם, יש מחמירין ואינם משתמשים כלל בפסח במכשיר המיקרוגל.

(י) פלטת שבת - יש לנקותה היטב בניקיון יסודי מכל מיני דבקי אוכל שנותרו בפלטה ולאחר מכן יש לחמם למשך שעה. וכן יש לצפותה בנייר אלומיניום, ואז רשאי להשתמש בה. ויש מחמירין בכל זה ומשתמשים בפלטה חדשה.

(מתוך הקונטרס חקת הפסח השלישית התשע"ב)

קומי אורי- סיפור לשבת

אדם כי יקריב מכם קרבן לה' (ויקרא א-ב)

הקרבן הוא מוסר חי. כאשר האדם מתבונן במעשה הקרבן ובכל פעולה מפעולותיו אזי יוכל ללמוד בצורה מוחשית כיצד עליו להיזהר מכל חטא ולתקן את מידותיו כי כך היה ראוי שיעשו לו. והוא המוסר הגדול שיכול האדם ללמוד כשמקריב הקרבן כיוון שרואה את המעשים בפועל ובצורה מוחשית.

והדברים מבוארים בספר החינוך (מצווה טז) "ועתה, בני, שמעה זאת והטה אוזניך ושמע, אלמדך להועיל בתורה ומצוות. דע, כי האדם נפעל כפי פעולותיו ולבו וכל מחשבותיו תמיד אחר מעשיו שהוא עוסק בהם אם טוב ואם רע ואפילו רשע גמור בלבבו וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, אם יערה רוחו וכו' ובכוח מעשיו ימית יצה"ר, כי אחרי הפעולות נמשכים הלבבות ואפילו אם יהיה צדיק וכו' אם יעסוק תמיד בדברים של דופי וכו' ישוב זמן מן הזמנים מצדקת לבו להיות רשע גמור, כידיע הדבר שכל אדם נפעל כפי פעולותיו והם המלמדים את האדם אם לטוב ואם לרע.

ומכיוון שכשהאדם חוטא הוא מפעיל את כל אבריו וחושיו בעשיית החטא ומשתמש גם במחשבה ודיבור כדי למלא תאוותו בעשיית החטא. כך כשבא לכפר על עצמו, עליו לרכז כל מחשבתו, דיבורו וכל אבריו לתקנם במה שחטא בהם. ולכן שמונה פעולות עיקריות יש במעשה הקרבן והן: סמיכה, שחיטה, קבלה, זריקה, הפשטה, ניתוח, נתינת אש על המזבח, עריכת הנתחים על האש ורחיצת הקרב והכרעיים.

ודרך ההתבוננות יבין את המטרה בהקרבת הקרבן.

בכל הקרבנות מקריבים את החלב והדם ומדוע בחר הקב"ה דווקא את אלו שיקריבו לפניו? כתוב בהגדת ה"בן איש חי": משל לסוחר שהלך מביתו לבית המדרש ללמוד, וביתיים הגיע לביתו סוחר ממדינה אחרת לקנות ממנו סחורה.

שאל את אשתו "איה בעלך?"

ענתה: "הוא לומד בבית המדרש".

לא רצה האישה להמתין, הלך לסוחר אחר וקנה ממנו סחורה.

כאשר שב הבעל לביתו ונודע לו דבר ביקורו של הסוחר, הצטער על הרווח הצפוי שנמנע ממנו.

אמר לאשתו: "מיום זה והלאה, אם יבוא איש וישאל עלי ואני אהיה בבית המדרש, שלחי לקרוא לי ואמהר לבוא".

אמרה האישה: כן אעשה כאשר דיברת".

לימים, בא לביתו אדם אחד לתבוע ממנו את חובו ולא מצאו בביתו.

אמרה לו אשתו: "המתן מעט וארוץ לקרוא לו".

אך שמע האישה שמחפשים אחריו, מיהר לבוא בזריזות ובשמחה. אך בבואו, חשכו עיניו מראות את הנושה ממתין לו ודוחק בו לפרוע את חובו, וכאשר לא היה בידו לשלם, תקפו בחרפות ובביזיונות.

לאחר שהלך הנושה לדרכו כעוס ונרגז, פנה האישה אל אשתו ואמר לה "הוי, פתיה, החלפת את השיטה. כאשר בא סוחר לקנות ממני סחורה, היית עצלה לקרוא לי, וכאשר בא הנושה לתבוע ממני, היית זריזה וקלת רגליים להזעיקני..."

הנמשל הוא, כי ישנם שני סוגי מצוות. מצוות עשה ומצוות לא תעשה. למצוות העשה נצרכת הזריזות וההתלהבות ולמצוות לא תעשה נדרש כוח העצלות. אבל בני האדם מחליפים את השיטה, הם עוברים על מצוות לא תעשה בחמדה ובזריזות, ועצלים מלעשות את מצוות עשה.

הדם מסמל את הזריזות במרוצת הדם וחוממו. החלב והשומן מסמלים את הרפיון ואת העצלות. נתינתם על המזבח מורה לנו, כי יש להשתמש בשניהם לרצון הי"ת. ואם חטאו והחליפו את התפקידים ועל ידי כך עברו עבירה שנתחייבו עליה קרבן, מקריבים את החלב ואת הדם לכפרה.

משיית פעולות אלו של הקרבה על האדם ללמוד כיצד לבצע את פעולותיו בעבודת ה', יש ולפעמים צריך להקריב את העצלות, דהיינו, צריכים להיות עצלים ולא למהר לעשות אלא להתבונן ולחשוב ושוב להתבונן! במצוות לא תעשה יש להיות עצלים לבל יחטא ולבל יזדרז לעשות דבר בלא דעת, וכן לתאוות וענייני העוה"ז צריך האדם להיות מתון ושליט ולא להתלהב מכל אשר ראות עיניו. על כל מעשה יחשוב האם הוא נחוץ והכרחי ויברר האם בעשייתו ימלא את רצון ה' ולא ינהג כמו הטיפש שמיד מתלהב ורץ לעשות בלי לחשוב.

מנגד יש לדעת מתי כן צריך לנהוג במידת הזריזות. כך מצינו אצל אברהם ע"ה שנאמר עליו "ואברהם כבד בכסף ובזהב" (בראשית יג, ב), דהיינו בקנייני העוה"ז היה כבד ולא מתלהב, אך לעומת זאת לתורה ומצוות "ואל הבקר רץ אברהם" (בראשית יח, ז).

ד"ת לעילוי נשמת רבנו הגדול, הגה"צ רבי שמעון גבאי בן רחל זצ"ל
לע"נ הגה"צ המקובל הרב נסים פריץ בן סוליקה זצ"ל
לע"נ ר' מרדכי ניזירי בן סוליקה ז"ל, לע"נ ר' דוד אדרי בן עליה ז"ל
נתרם על ידי המשפחה